

PSICHOLOGINIAI BRANDAUŠ MOKYKLAI VAIKO BRUOŽAI: NAMŲ DARBAI PRIEŠMOKYKLINUKŲ TĖVAMS



Psichologė Ingrida Markūnė



PRIEŠMOKYKLINUKAS GALI DARYTI VISKĄ (AR BEVEIK VISKĄ), KAS JAM PATINKA, O NUO PAT PIRMŲ MOKYKLOS LANKYMO DIENŲ VAIKUI TAPUS MOKINIU MOKYMOŠI PRINCIPĄ „ĮDOMU-NEĮDOMU“ PAKEIČIA PRINCIPAS „ĮSIDEMIU, NES REIKIA“.

Pradžia:

Nors priešmokyklinė grupės dar tik prasidėjo, Jūsų vaikai jau žino, kad rugsėjį eis į mokyklą. Būsime pirmokai dažniausiai turi didelį norą pradėti lankyti mokyklą. Tyrimai rodo, jog 94proc. mergaičių ir kiek mažiau - 84proc. - berniukų nori eiti į mokyklą. Vaikų argumentai "UŽ!" būna labai įvairūs, pvz.: vaikas nori būti mokiniu, nes nori turėti mokinio daiktų, būti panašus į brolių ar seses, susirasti draugų, patinka mokyklą, nusibodo darželis ir pan. Ir visi jie rodo teigiamą nuostatą mokyklos atžvilgiu, kas yra svarbu kalbant apie norą būti mokiniu. Tačiau tai nėra svarbiausias kriterijus, rodantis vaiko pasirengimą mokyklai. Taip pat kaip ir gebėjimas skaityti, rašyti ar suskaičiuoti iki šimto....

Kas yra vaiko pasirengimas mokyklai ir kaip jis vertinamas?

Visapusiškas vaiko pasirengimas mokyklai nusako vaiko intelektualius, socialinius, emocinius bei fizinius pagrindus, kurie padės jam įsisavinti mokyklos programą ir prisitaikyti prie mokyklos keliamų reikalavimų.

Pradėjęs eiti į mokyklą, vaikas susidurs su tvarka ir lūkesčiais, kurie jam bus nauji, pvz.: jam reikės išsiskirti su tėvais, pasitikėti svetimais žmonėmis, būti savarankišku, laikytis mokyklos ir klasės taisyklių, naujo dienos režimo, vykdyti nurodymus, valdyti emocijas. Sėkmingas startas labai svarbus, todėl būtina jam ruošti visus metus.

Svarbiausi požymiai, rodantys vaiko brandumą mokyklai:

Intelektinė branda (reikalingų mokymuisi pažintinių gebėjimų išlavėjimas, bendros žinios):

- Vaikas turi platų žodyną, kuria istorijas;
- Aiškiai taria daugumą kalbos garsų;
- Jam suprantama skaičių sąvoka, tokios daiktų savybės kaip dydis, svoris, spalva;
- Pakankamai išvystyta darbinė atmintis, t.y. vaikas įsimena dainelių žodžius, eilėraščius;
- Pakankamai išlavėjusios mąstymo funkcijos: vaikas samprotauja, daro išvadas, pastebi daiktų panašumus ir skirtumus, gali klasifikuoti juos pagal formą, spalvą, dydį, moka pasakyti formų ir spalvų pavadinimus.
- Skiria garsus, atpažįsta raides, gali kai kurias jų, bent jau savo vardo, parašyti.

Socialinė-emocinė branda (mokėjimas bendrauti, bendradarbiauti su kitais žmonėmis, laikytis taisyklių):

- Vaikas turėtų mokėti pasakyti svarbiausią asmeninę informaciją (vardą, pavardę, adresą), žinoti šeimos sudėtį, ką dirba jo tėvai;
- Jis turi būti tiek savarankiškas, kad galėtų pats apsitarnauti (nueiti į tualetą, persirengti, pavalgyti).
- Taip pat – būti pajėgus atsiskirti nuo tėvų ir saugiai jaustis kitų žmonių draugijoje.

- Vaikas turi gerai save vertinti, pasitikėti savo jėgomis;
- Pasitikintys savimi vaikai nori imtis naujos veiklos, nes tiki, kad jiems pavyks, ne taip jautriai reaguoja į nesėkmes, nepasisėkus iš pirmo karto, vėl mėgina;
- Vaikas turi pajėgti susikaupti ir išklausti nurodymus bei atlikti užduotį iki galo;
- Emociškai brandus savo amžiui vaikas gali susivaldyti, kai yra piktas, nepatenkintas ar patyręs nesėkmę – jis žino, kad nepriimtina muštis, rėkti, gadinti daiktus;
- Jis neverkia vos tik kas nutinka ir nėra pernelyg drovus;
- Emociškai brandus vaikas geba palaukti savo eilės, supranta kitų jausmus, yra empatiškas, pripažįsta kitų žmonių teises.

Fizinė pasirengimas ir branda:

- Pakankamai išlavėję vaiko judesiai (stambioji ir smulkioji motorika);
- Gera pirštų-riešo motorika bei akių-rankos koordinacija;
- Vaikas turėtų gerai kopijuoti linijas, figūras.



Teigiama nuostata tapti mokiniu:

- Vaikas nori mokytis, suvokia save kaip būsimą mokinį;
- Aktyviai domisi pasauliu, smalsauja, klausinėja;
- Mėgsta vartyti knygas, prašo paskaityti, domisi raidėmis.

Jūsų vaikui labai padės, jeigu:

- Išlaikysite pastovų dienos režimą, pratinsite vaiką anksti keltis. Dienos režimo pasikeitimas rudenį neturi sukelti vaikui streso.
- Pratinsite vaiką šlausti kalbantį žmogų, nepertraukti (tai padės išgirsti mokytojos aiškinimą, kaip atlikti užduotį).
- Pratinsite vaiką netrukdyti dirbti savo sesutei, broliukui, tėveliams (klasės suole sėdės ne vienas, o su draugu).
- Skatinsite kuo daugiau būti su kitais vaikais: žaisti, derėtis, planuoti, ginčytis, skatinsite tarpusavio nesutarimus spręsti savarankiškai;
- Mokysite vaiką savo norus (emocijas) išreikšti žodžiais;

- Ugdysite vaiko kantrybę, valią ir užsispyrimą, drąsinsite ne tik už pasiekimus, tačiau ir už pastangas;
- Žaidimo metu pratinsite vaiką laikytis taisyklių (šio įgūdžio ypač reikės atliekant bendrą veiklą mokykloje);
- Vengsite gąsdinti mokykla ("Čia tai žaidimai, o mokykloj tai jau bus...") bei mokytoja. Taip gali atsirasti išankstinis priešiškas mokyklai, baimė ir nerimas.
- Tikėsite vaiko sėkme. Tai padės jam tikėti savimi.
- Palaikykite vaiką. Jūsų vaikas turi tvirtai žinoti, kad susidūręs su nesėkme, gali Jumis pasikliauti. Itin griežtų ir kontroliuojančių tėvų vaikai sunkiau sukaupia dėmesį, jaučia padidintą emocinę įtampą, labiau nerimauja.

Į ką dar verta atkreipti dėmesį būsimų pirmokų tėvams?

Teigiama nuostata mokyklos atžvilgiu, gera nuotaika ir darbingumas, neatsiejami nuo fizinės vaiko sveikatos.

Kaip gerinti fizinį pajėgumą ir sveikatą?

- Svarbu užtikrinti, kad vaikas valgytų tinkamą maistą, pakankamai ilsėtusi, būtų reguliariai tikrinama jo sveikata.
- Derėtų skatinti vaiką sportuoti ir daug judėti – bėgioti, šokinėti, žaisti lauke ir atlikti kitokias fizinę ištvermę ir judesių koordinaciją skatinančias veiklas.
- Smulkiają motoriką lavina dėlionių dėliojimas, spalvinimas, karpymas, lankstymas ir pan.

Nepalikime to paskutinei vasarai, o darykime nuosekliai ir iš lėto. Ikimokyklinio amžiaus vaikai natūraliai mokosi žaisdami, todėl žaidimas turėtų sudaryti didžiąją vaiko veiklos dalį! Nepersistenkime užversdami vaiką užduotimis – taip jis gali prarasti norą mokytis dar nepradėjus lankyti mokyklos!

Pabaigai.

Vaikai mokosi stebėdami. Atkreipkite dėmesį, ar:

- Esate mandagūs, paslaugūs ir pagarbūs su vaiku bei kitais žmonėmis.
- Esate aptarę šeimos taisykles ir jų laikotės;
- Drausmindami esate nuoseklūs ir nepuolate į kraštutinumus (bausmės -> dovanos ir atvirkščiai);
- Užuoat nuolaidžiavę ar kėlę vaikui perdėtus reikalavimus – tiksliai įvardinate, kokio elgesio iš vaiko tikėtės ir jį padrąsinate;
- Leidžiate vaikui klysti ir ugdote toleranciją nusivylimams;
- Ugdote atsakomybės jausmą, mokydami priimti natūralias (logines) pasekmes pvz., suprasdamas, kas nutiks, jei neprižiūrės drabužių, neatliks namų darbų ir pan.;
- Atsimenate, jog nesiekiate auginti tobulo - neklįstančio žmogaus.

